

**DƏYİŞİKLİK № 1 .AzDTN 2.3-1 “SEYSMİK RAYONLARDA TİKİNTİ”**

Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura  
Komitəsinin 84 № 24.06.2011-ci il tarixli əmri ilə təsdiq  
edilmişdir və 24.06.2011-ci il tarixdən respublika ərazisində  
qüvvəyə minib

**1. Cədvəl 1 aşağıdakı redaksiyada qəbul edilsin**

Cədvəl 1

Seysmik xüsusiyyətləri nə görə qruntların sinfi	Qruntlar	Eninə seysmik dalğanın yayılma sürəti, V, m/s	$N_{spt}$ zərbə sayı/30 sm
I	bütün növ qaya qruntları; maqmatik süxurlardan ibarət iri parçalı, sıx, az nəmli, tərkibində 30%-ə qədər qumlu-gilli doldurucusu olan qruntlar	>800	--
II	I qrunnt sinfinə aid, lakin aşınmış, strukturunda boşluqlar yaranmış qaya qruntları; az nəmli və ya nəmli, çox sıx və orta sıxlıqlı, çınqıllı, iri, orta dənəli qumlar, az nəmli çox sıx və orta sıxlıqlı xırda dənəli və tozlu qumlar; konsistensiya əmsalı $i_L \leq 0,5$ , məsaməlilik əmsalı $e < 0,9$ olan bərk gillər və gilcələr, $e < 0,7$ olan qumcalar	360÷800	>50
III	nəmliyindən və iriliyindən asılı olmayaraq sıxlığı az olan boş qumlar; su ilə doymuş çox sıx və orta sıxlıqlı çınqıllı, iri, orta dənəli qumlar; nəmli və su ilə doymuş çox sıx və orta sıxlıqlı xırda dənəli və tozlu qumlar; konsistensiya əmsalı $i_L > 0,5$ olan gillər, gilcələr, habelə konsistensiya əmsalı $i_L \leq 0,5$ olan lakin məsaməlilik əmsalı $e \geq 0,9$ olan nəmli yarımbərk gillər, gilcələr, məsaməlilik əmsalı $e \geq 0,7$ olan qumcalar	180÷360	15÷50
IV	Su ilə doymuş sıyıqlaşmaya meyilli qruntlar, tökmə qruntlar, lillər, axan və biogen qruntlar	<180	<15

**Qeyd:**

1. *Qruntların seysmik xüsusiyyətlərinə görə siniflərə bölünməsi dərinliyi 30 m-ə qədər olan qruntlarda eninə seysmik dalğaların yayılma sürətinin orta qiymətinə görə aparılır. Əgər bu parametrlər haqqında məlumat yoxdursa, onda qruntların sinfi cədvəldə verilən  $N_{spt}$  -yə görə təyin edilir.*

2. *Tikinti meydançasının qruntlarının bircinsli olmadığı hallarda eninə seysmik dalğanın yayılma sürətinin orta qiyməti və standart ştamplama testi zamanı zərbələrin orta sayı aşağıdakı düsturla təyin edilir.*

$$V = \frac{30}{\sum_{i=1}^n \frac{h_i}{V_i}} \quad N_{spt} = \frac{30}{\sum_{i=1}^n \frac{h_i}{N_{spti}}}$$

*Burada:  $h_i$ ,  $V_i$  və  $N_{spti}$  – uyğun olaraq  $i$  qat qrunntunun qalınlığı və həmin qatda eninə seysmik dalğanın yayılma sürəti və ştamplama testi zamanı zərbələrin sayıdır;  
 $n$  – 30 m dərinliyə qədər olan qrunnt laylarının sayı;*

3. *Bina və qurğuların istismarı zamanı qrunnt sularının səviyyəsinin qalxması və ya qruntların su basması halı proqnozlaşdırılarsa, o zaman qrunntun sinfi qruntların sulu vəziyyətdə olan xüsusiyyətlərindən asılı olaraq təyin edilir.*

### **2. 2.2 bəndi yeni redaksiyada qəbul edilsin**

2.2. Bina və qurğuların seysmik təsirlər nəzərə alınmaqla xüsusi yük birləşməsinə hesablanması aşağıdakı şərtlər daxilində aparılır:

2.2.1. Hazırkı normanın 2.5 bəndinə uyğun təyin olunmuş yüklərə;

- bu bəndə görə hesablama bütün bina və qurğular üçün aparılmalıdır.

2.2.2. Zəlzələlər zamanı bina və qurğular üçün qrunnt əsasın təcilinin daha təhlükəli iki müxtəlif xarakterli real və bir sintezləşdirilmiş zəlzələ akseleroqramlardan istifadə etməklə. Bu zaman təcilin maksimal amplitudası 7, 8 və 9 ballıq zəlzələ ərazilərinə uyğun olaraq 125, 250 və 500 sm/s<sup>2</sup>-dən az qəbul edilmir.

- bu bəndə görə hesablama yüksəkmərtəbəli (16 mərtəbədən çox) binalar və xüsusi məsuliyyətli qurğular üçün yerinə yetirilməlidir.

- hesablama zamanı qeyri-elastik deformasiyaların inkişafı mümkünlüyü nəzərə alınmalıdır.

- hesablama aparıldıqda yerli zəlzələ akseleroqramlarının, bu olmadıqda isə analogi digər ərazilərin zəlzələ akseleroqramlarının istifadəsinə icazə verilir.

### **3. 2.15 bəndi yeni redaksiyada qəbul edilsin**

2.15. Uzunluğu və ya eni 30 m-dən böyük olan bina və qurğuların (hidrotexniki qurğulardan başqa) hesablanması zamanı 2.5 bəndinə görə təyin edilmiş seysmik yüklərlə yanaşı onların sərtlik mərkəzindən keçən şaquli oxa nəzərən yaranan burucu moment də nəzərə alınmalıdır. Bina və qurğuların sərtlik və kütlə mərkəzləri arasında eksentrisitetin hesabi qiyməti baxılan səviyyədə 0,02 *B*-dən az qəbul edilmir. Burada, *B* – planda bina və qurğuların seysmik yükün təsiri istiqamətinə perpendikulyar yerləşən tərəfinin uzunluq ölçüsüdür.

**4. 2.16 bəndi ləğv olunsun.**

**5. 3.7 və 3.8 bəndləri bir-birinin təkrarı olduğundan 3.8 bəndi ləğv olunsun.**

**6. 3.53 bəndi yeni redaksiyada qəbul edilsin**

- 3.53. Armaturlanma və ya dəmir-beton elementlərlə gücləndirilməyən yükdaşıyan divarları daş və ya kərpic hörgüdən yerinə yetirilən binaların mərtəbə

hündürlüyü hesabi seysmiklik 7, 8 və 9 bal olan hallarda uyğun olaraq 5; 4 və 3,5 m-dən çox olmamalıdır.

Armaturlanma və ya dəmir-beton elementlərlə gücləndirilən divarlar üçün mərtəbə hündürlüyünün uyğun olaraq 6; 5 və 4,5 m qəbul edilməsinə icazə verilir.

Eyni zamanda mərtəbə hündürlüyünün divarın qalınlığına nisbəti 12,0-dən çox olmamalıdır.

**7. 3.61 bəndi yeni redaksiyada qəbul edilsin:**

- 3.61. Atmalar bir qayda olaraq divarın bütün eni üzrə verilir və onların hörgüyə oturma uzunluğu 350 mm-dən az olmamalıdır.

Qapı və pəncərə boşluqlarının eni 1,5 m-ə qədər olduqda atmaların hörgüyə oturma uzunluğunun 250 mm olmasına icazə verilir.

**8. Normanın nəşri zamanı 3.66 bəndində cümlələrin təkrarına yol verilmişdir. Düzəliş aparıldıqdan sonra 3.66 bəndi yeni redaksiyada qəbul edilsin**

- 3.66. Hesabi seysmik 8 və 9 bal olan hallarda mərkəzdən xaric sıxılan elementlərdə, eləcə də əyilən elementlərin sıxılan zonalarında xamıtlar hesabla qoyulur və sıxılan armaturların diametri  $\leq 16$  mm olduqda, xamıtların addımı  $12d$  ( $d$ -sıxılan armaturların diametri), diametr  $>16$  mm olduqda isə 200 mm-dən çox qəbul edilmir. Bu şərtlər həm qaynaq üsulu ilə, həm də armaturların üst-üstə qoyularaq birləşdirilməsi hallarına aid edilsin.

**9. 3.67 bəndində mötərizə daxilində getmiş (h- sütunun en kəsiyinin böyük tərəfinin uzunluğu) cümləsi (h- en kəsiyinin kiçik tərəfinin uzunluğu) kimi qəbul edilsin.**

## ORFOQRAFİK DÜZƏLİŞLƏR

Normativ sənəddə yazılmışdır		Yazılmalıdır
1) 1.6 bəndin II abzasının II sətirində - sonuncu abzasın I sətirində -	<i>“aur”</i> <i>“ərzi”</i>	<i>“ağır”</i> <i>“ərazi”</i>
2) cədvəl 3-ün altındakı qeydin I bəndin III sətirində -	<i>“qr”</i>	<i>“az”</i>
3) 3.33 bəndin III abzasının II və III sətirində -	<i>“bir-biləri”</i> <i>“müştəvi”</i>	<i>“bir-biriləri”</i> <i>“müstəvi”</i>
4) 3.37 bəndin IV sətirində -	<i>“tələblər”</i>	<i>“tələbləri”</i>
5) 3.47 bəndin I abzasının IV sətirində -	<i>“məhlulun”</i>	<i>“məhlulunun”</i>
6) 3.51 bəndin axıncı abzasının III sətirində -	<i>“örgünüün”</i>	<i>“hörgünüün”</i>
7) 3.58 bəndin axıncı abzasının axıncı sətirində -	<i>“bağlanmışdır”</i>	<i>“bağlanmalıdır”</i>
8) 3.67 bəndin I sətirində -	<i>“xamıtların”</i>	<i>“xamıtlarının”</i>
9) 4.5 bəndin IV sətirində -	<i>“sütüşmə”</i>	<i>“sürüşmə”</i>
10) 4.12 bəndin II sətirində	<i>“yağ”</i>	<i>“dağ”</i>
11) 4.22 bəndin I sətirində -	<i>(svarların)</i>	<i>(svayların)</i>
12) 4.34 bəndin axıncı abzasının I sətirində -	<i>“daqanıqlığa”</i>	<i>“dayanıqlığa”</i>